

De gevangenisdirecteur gestraft

0097

BLIJKBAAR stelt Justitie nu voor om een boete op te leggen aan gevangenisdirecteuren als er meer gasten in hun gevangenis zouden worden toegelaten dan een wettelijk bepaald quotum (*DS 31 maart*). Dit is nonsensicaal, verkeerd en niet wenselijk.

Het is nonsensicaal omdat de gevangenisdirecteur ongeveer de enige is die geen zeggenschap heeft over wie zijn gasten zullen worden, en wanneer dat het geval zal zijn. De gevangenisdirecteur heeft een receptieve functie, en voert noch het veroordelings- noch het aanhoudingsbeleid.

Het is verkeerd omdat strafsancities dienen om niet gewenst maatschappelijk gedrag te sanctioneren, terwijl het hier gaat om een onderdeel van het overheidsbeleid. Natuurlijk moet ook niet gewenst overheidsbeleid worden vermeden. Maar de schrijnende toestanden die tot overbevolking leiden zijn niet het gevolg van een onwenselijke beslissing van een gevangenisdirecteur, wel van een verkeerd beleid. Of van een juist beleid dat onvoldoende middelen voorziet om zich waar te maken. Moet Justitie zich daar niet mee bezighouden?

Iedereen kent de wantoestanden die zich voordoen in gevangenissen, tot en met minderjarigen die er, ten onrechte, terechtkomen. Eigenlijk wordt er niets aan gedaan. De „vondst“ van de dag is even simpel als verkeerd: de gevangenisdirecteur wordt de pinnet. Waar is Justitie mee bezig?

Het is waar dat het niet populair is om gevangenen een statuut te geven en enig comfort. De publieke opinie is in dit verband zeer streng. Toch bestaat de straf in de vrijheidsberoving, het beëindigen van het recht

vrij te gaan en staan waar men wil. Wie het niet heeft meegemaakt, kan zich de ingrijpende draagwijdte daarvan niet inbeelden. Gevangenisstraf houdt ook de belofte in dat de betrokkene tot inkeer komt over zijn misdrijf, en met betere gevoelens en bedoelingen terug buitenkomt. De huidige gemengde en overvolle stapelplaatsen die gevangenissen geworden zijn,

Een kind kan vaststellen dat een gevangenisdirecteur niet diegene is die beslist over wie in zijn gevangenis komt en wanneer

laten dat niet toe. Het zijn haarden van haat, scherpe interne machtsverhoudingen, scholing in criminaliteit, en versterking van de isolatie van onderlinge contacten van veroordeelden. Heeft Justitie voldoende inspanningen geleverd om deze verantwoordelijkheden naar de publieke opinie te communiceren?

Met dit voorstelletje verliest Justitie haar geloofwaardigheid en behandelt het een deel van haar verantwoordelijk personeel — gevangenis personeel doet soms wonderen — op een totaal onaantoonbare manier. Men trekt de lijn door van geïmproviseerde ideetjes, invallen van de dag, gesukkel met halve wetgeven- de maatregelen die aan de kern van de meeste zaken die men wil regelen, werkelijk, voorbijgaan.

Dat moet ophouden. Het gerechtelijk systeem

kan veel verdragen, maar niet alles. Het bulkt van adviezen en opinies van professoren, magistraten en praktijkmensen die veelal weinig ernstig worden genomen. Men improviseert maar verder.

Tot vijf jaar geleden werd Justitie „gedaan“ door een regeringslid dat daarnaast nog zeventien andere prioriteiten had. Nu is dat wel gewijzigd, maar fundamenteel blijft men hangen in dezelfde beperking van halve maatregelen.

Het resultaat zal (weer) niets zijn. Het zou mij ook verwonderen als die boetes ooit werkelijk zouden worden opgelegd en geïnd. Een kind kan vaststellen dat een gevangenisdirecteur geen alternatieven heeft en niet diegene is die beslist over het gedwongen logies. Gelukkig handelt het vervolgende apparaat soms verstandiger dan het wetgevendende...

Het is genoeg geweest met de verdachtmaking van mensen die het politieel en gerechtelijk apparaat moeten doen werken. Natuurlijk moeten zij hun verantwoordelijkheid behoorlijk opnemen, dat mag van hen worden gevraagd. Maar het beleid zou er beter mee ophouden hen belachelijk te maken en verder in onmogelijke posities te stoppen. Een ernstig justitieel beleid is geen overbodige luxe, maar het vergt wel de moed om ook onpopulaire zaken te communiceren en te verdedigen bij een publieke opinie die er niet al te veel begrip voor heeft. De werking van de rechterlijke macht in brede zin is er een voorbeeld van. Te dikwijls verkiest men vandaag het lichte werk dat, uiteindelijk, geen zoden aan de dijk zet.

Prof. dr. Leo Neels

(De auteur is advocaat bij Allen & Overy.)